

РЕЧ НА Д-Р ВЕЛЕ СМИЛЕВСКИ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ОРГАНИЗАЦИОНИОТ ОДБОР

*Почитувани присуственици,
Уважени претседатели на семејствата на Крле,
Драги колешки и колеги, учесници на собиоров,*

Ми претставува особена чест и задоволство да го отворам научниот собиор што се одржува во знак на одбележување на 100-годишнината од раѓањето и 25-годишнината од смртта на истакнатиот македонски писател Ристо Крле.

Со одлука на Комисијата за одбележување годишнини на значајни настани и истакнати личности при Собранието на Република Македонија, носител на ова чествување е Институтот за македонска литература од Скопје кој, како што е познато, во 1995 година одржа симпозиум посветен на Ристо Крле и објави зборник со дваесетина прилози од истражувачки и толкувачки карактер кои фрлија нова светлина врз животот и творештвото на овој наш знаменит писател.

Инаку, Институтот за македонска литература, релативно млада и амбициозна институција, со респективна научна структура и компетенција, во период од не цела година, со голем успех организира научни симпозиуми и собири посветени на животот и делото на Кочо Рацин, Никола Јонков Вапацаров и Војдан Чернодрински. На почеток од идниот месец Институтот во Дојран ќе одржи симпозиум по повод 90-годишнината од раѓањето на Ѓорѓи Абаџиев, а еве, денеска, во соработка со Друштвото на писателите на Македонија, ја одбележува 100-годишнината од раѓањето и 25-годишнината од смртта на Ристо Крле.

Друштвото на писателите на Македонија ова чествување го организира со особена почит кон творештвото на Ристо Крле, чие име е трајно вградено во поновата историја на македонската литература. Ристо Крле е еден од првите членови на македонската писателска асоцијација и нејзин професионален секретар по 1950 год. до 1961 година, а потоа хонорарен соработник на истото место до 1965 година. Во Друштвото на писателите на Македонија бил работниот кабинет на Ристо Крле, а тоа ни дава за право сега, во молкот меѓу две реченици, за миг да ја доловиме атмосферата на дел од неговата животна и творечка врвица. Таа врвица не упатува токму овде, во ова литерарно и интелектуално средиште, бидејќи целокупната негова авторска заоставнина е пронајдена во овие простории, поточно еден кат под нас, а

потоа предадена во Македонската академија на науките и уметностите, во архив - предизвик за литературните истражувачи и дело исправено пред неминовниот суд на времето.

За жал, дел од тоа творештво се уште не е објавено и достапно за поширокиот читателски аудиториум. Станува збор за пиесите „Гроф Миливој“, „Невеста пуста девојка“, „Циганска сила“, „Не бегај кога камбаните бијат“ и „Шпекуланти“, кои како резултат на упорната педантна и одговорна научноистражувачка дејност на д-р Јелена Лужина, целосно се подготвени за печат како критичко издание, со комплетна театролошка апаратура: аналитички поговор, хронологија на животот и творештвото на Ристо Крле, театрографија и селективна библиографија на авторот.

Ја користам можноста да соопштам дека Друштвото на писателите на Македонија по повод 100-годишнината од раѓањето на Ристо Крле, се јавува како иницијатор до Министерството за култура, за објавување на до сега, главно, непознатиот драмски опус на Ристо Крле.

Македонската писателска асоцијација се носи со уверување дека Министерството за култура ќе покаже доволно слух и разбирање за оваа иницијатива со чие реализирање еден важен и неодминлив сегмент од македонската литературна историја ќе си го најде своето вистинско лежиште.

Почитувани присутни, би завршил со едно потсетување на функцијата на ваквите собири во обезбедувањето на она што претставува трајна димензија на чествувањето. Имено, Институтот за македонска литература денешниве искажувања ќе ги објави во рамките на едицијата на научни собири посветени на значајни дејци од нашата литературна историја, а Друштвото на писателите на Македонија, како што веќе реков, иницира приопштување на досега необјавениот драмски опус на Ристо Крле. На тој начин денешниов собир добива особено значење. Делото на Ристо Крле го заслужува тоа и ние кон него се однесуваме со длабока почит.